

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Από το 19^ο στον 20^ό αιώνα [1871 - 1914]

4. Εθνικά Κινήματα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη

σσ. 63 -67

Ο ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Τα Βαλκάνια (από την τουρκική λέξη balcan, όρος, είναι περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης, η οποία από το μακρινό παρελθόν λειτούργησε και λειτουργεί ως σταυροδρόμι πολιτισμών, ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή και την Ασιατική ήπειρο. Η διακριτή ταυτότητα και ο τεμαχισμός της βαλκανικής χερσονήσου θεωρείται σύμφωνα με αρκετούς ιστορικούς απότοκο της ορεινής γεωγραφίας της, της συγκέντρωσης πολλών εθνοτήτων σε έναν γεωγραφικά περιορισμένο χώρο και της εξαιρετικά βίαιης ιστορίας της, που είναι γεμάτη πολέμους, επιδρομές, εξεγέρσεις. Η ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων καλύπτει 550.000 χλμ² και ο πληθυσμός της αγγίζει τα 53 εκατομμύρια. Το όνομα της περιοχής αντλείται από τα Βαλκάνια όρη ή οροσειρά του Αίμου που διατρέχουν την περιοχή από το κέντρο της Βουλγαρίας έως την ανατολική Σερβία.

WIKIPEDIA
The Free Encyclopedia

Οι χώρες που περιλαμβάνονται στα Βαλκάνια είναι:

- Αλβανία
- Βοσνία και Ερζεγοβίνη
- Βουλγαρία
- Κροατία
- Ελλάδα
- Σερβία
- Μαυροβούνιο
- Π.Γ.Δ.Μ.

Τι έφτασε να σημαίνει ο όρος Βαλκάνια σήμερα; Ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα αυτό;

Σήμερα ο όρος Βαλκάνια δηλώνει περιοχή αστάθειας και συγκρούσεων, λαούς που έχουν την τάση να δημιουργούν εξάρσεις εθνικού και φυλετικού χαρακτήρα και λαούς που είναι διαφορετικοί από τους λαούς της υπόλοιπης Ευρώπης. Ο όρος αυτός δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα γιατί από τη μελέτη της ιστορίας των λαών της Ευρώπης είναι γνωστό ότι θρησκευτικές και εθνικές συγκρούσεις σημάδεψαν με τον ίδιο τρόπο τόσο τη Δυτική όσο και την κεντρική Ευρώπη και επίσης πως οι λαοί της νοτιοανατολικής Ευρώπης διαφέρουν από τους λαούς της υπόλοιπης Ηπείρου όσο διαφέρουν και μεταξύ τους. Εθνοκαθάρσεις βίαιες συνέβησαν για πολλούς αιώνες στη Δυτική και την κεντρική Ευρώπη ενώ στη Κεντρική Ευρώπη τέτοιου είδους εθνοκαθάρσεις υπήρξαν ακόμη και κατά τον εικοστό αιώνα.

Πώς το Εθνικό κίνημα των Ελλήνων επηρέασε λαούς της Νοτιοανατολικής Ευρώπης;
[σελ. 63 § 3]

ΟΙ ΣΕΡΒΟΙ

Η σχέση των Σέρβων με την αυτοκρατορία των Αψβούργων

Οι Σέρβοι ανέπτυξαν με την αυτοκρατορία των Αψβούργων δεσμούς που στήριξαν τον φωτισμό τους και την αναγέννηση του έθνους τους λόγω: [σελ. 63 § 4]

α) _____

β) _____

Στη συνέχεια όμως οι σχέσεις τους μετατράπηκαν σε ανταγωνιστικές.

Βασικοί εθνικοί αντίπαλοι των Σέρβων υπήρξαν
οι Οθωμανοί Τούρκοι αλλά και οι Αυστριακοί επειδή [σελ. 63 § 4]

ΠΡΩΤΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΕΡΒΩΝ 1804 – 1878 [σελ. 63 § 5]

Αντίπαλοι

Αποτέλεσμα

ΕΠΙΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΕΡΒΩΝ 1878 – ‘Α ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

[σελ. 63 § 5]

Αντίπαλοι

Αποτέλεσμα

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ

Γιατί οι Βούλγαροι το 1870, ήλθαν σε σύγκρουση τόσο με το Πατριαρχείο
όσο και με την Ελλάδα; [σελ. 63 § 6]

Με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, την οποία επέβαλαν οι Ρώσοι στους Τούρκους,
αφού προηγήθηκε Ρωσοτουρκικός πόλεμος κι έχασαν οι Τούρκοι,
οι Βούλγαροι αποκτούν για λίγο τη «Μεγάλη Βουλγαρία» που οραματίζονταν.
Τι περιλάμβανε στα εδάφη της η «νέα» αυτή Βουλγαρία; [σελ. 63 § 6]

Πώς αντέδρασαν οι Μεγάλες Δυνάμεις στα νέα αυτά δεδομένα που δημιούργησε
η «Μεγάλη Βουλγαρία» και γιατί; [σελ. 64 § 1]

Ποιοι άλλοι λαοί των Βαλκανίων ανησύχησαν από αυτές τις εξελίξεις και γιατί;

Ο ανταγωνισμός των Βουλγάρων με τους Έλληνες

Οι Βούλγαροι προσπάθησαν να ελέγξουν με φιλικά προσκείμενες προς αυτούς ιερείς και δασκάλους, τις εκκλησίες και τα σχολεία στις πόλεις και τα χωριά της Μακεδονίας. Αυτές τις προσπάθειες για τον έλεγχο των εκκλησιών και των σχολείων κλήθηκαν να στηρίξουν **ένοπλες ανταρτικές ομάδες ντόπιων** που εξοπλίζονταν άλλες από τους Έλληνες κι άλλες από τους Βουλγάρους όπως επίσης και ανταρτικές ομάδες τόσο από την Ελλάδα όσο και από τη Βουλγαρία.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Σκληρός πόλεμος ανταρτών Ελλήνων και Βουλγάρων, οι οποίοι πολεμούσαν αλλήλους, καθώς και **εναντίον των Τούρκων**, όταν δεν μπορούσαν να αποφύγουν τη σύγκρουση με τις τουρκικές δυνάμεις. Ο σκληρός αγώνας στη Μακεδονία και για τη Μακεδονία δοκίμασε **επί πέντε σχεδόν χρόνια (1904-1908)** την αντοχή των γηγενών, που έπρεπε να επιλέξουν στρατόπεδο. **Πολλοί Έλληνες έπεσαν θύματα των Βουλγάρων και πολλοί Βούλγαροι θύματα των Ελλήνων.** Νέοι από όλη την Ελλάδα έσπευσαν να πολεμήσουν για τη Μακεδονία: η Κρήτη, η Πελοπόννησος, η Στερεά Ελλάδα, η Ήπειρος και η Θεσσαλία, ακόμη και η Κύπρος, έστειλαν νέους, για να στηρίξουν τη μεγάλη υπόθεση του έθνους. Την αναμέτρηση μεταξύ των Ελλήνων και των Βουλγάρων στη Μακεδονία διέκοψαν για λίγο το Κίνημα των Νεοτούρκων το 1908, που υποσχέθηκε ισονομία και ισοπολιτεία σε όλους τους λαούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, και ο Α' Βαλκανικός Πόλεμος το 1912, στον οποίο οι Έλληνες και οι Βούλγαροι βρέθηκαν σύμμαχοι εναντίον των Τούρκων.

Ιστορική και ηρωική φυσιογνωμία του Μακεδονικού Αγώνα υπήρξε ο Παύλος Μελάς

Παύλος Μελάς (1870 –1904) ήταν αξιωματικός πυροβολικού του [ελληνικού στρατού](#). Στάθηκε από τους πρωτεργάτες του [Μακεδονικού αγώνα](#) και πέθανε υπό αδιευκρίνιστες συνθήκες κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων στην περιοχή της Μακεδονίας. Στην Ελλάδα θεωρείται ηρωική φιγούρα και έχουν ονομαστεί προς τιμή του το χωριό [Μελάς της Καστοριάς](#) και ο [Δήμος Παύλου Μελά](#) στην κεντρική Μακεδονία.

ΟΙ ΜΟΛΔΑΒΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ

Ποιοι ήταν οι **εθνικοί τους αντίπαλοι** και **πως κατέληξαν το 1878**
στο ανεξάρτητο κράτος της Ρουμανίας;

ΟΙ ΑΛΒΑΝΟΙ

Ποια ήταν η **θρησκευτική** και **πολιτική σχέση** τους με τους **Οθωμανούς Τούρκους**;

ΟΙ ΟΘΩΜΑΝΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ

Ποιοι και **για ποιους λόγους** ανέπτυξαν το **εθνικό κίνημα** στην **Οθωμανική Τουρκία**;

Τι **υποσχόταν** το **κίνημα των Νεότουρκων**¹ (1908)
και ποιος ήταν **ο πραγματικός τους στόχος**, όπως φάνηκε από τον τρόπο που εκδηλώθηκε;

¹ **Κίνημα Νεοτούρκων:** Τουρκικό εθνικιστικό κόμμα που ξεκίνησε στην τουρκοκρατούμενη τότε Θεσσαλονίκη το 1908. Βασικοί στόχοι του κινήματος ήταν η κατάλυση της απολυταρχίας του σουλτάνου Αμπντούλ Χαμίτ Β' και η εγκαθίδρυση ενός εκσυγχρονισμένου κράτους στο ευρωπαϊκό πρότυπο, που θα μπορούσε να διατηρήσει την εδαφική ακεραιότητα της αυτοκρατορίας, καθώς και να αντισταθεί στις επεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων. Ένας από τους συντελεστές του κινήματος ήταν και ο Κεμάλ Ατατούρκ που από το 1907 υπηρετούσε στο Τρίτο Σώμα Στρατού στη Θεσσαλονίκη. Οι Νεότουρκοι επιχείρησαν να εκτουρκίσουν όλους τους πληθυσμούς του ευρωπαϊκού τμήματος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Υπό την πίεση του κινήματος τα χριστιανικά έθνη των Βαλκανίων προετοίμασαν από κοινού αγώνα κατά των Τούρκων. Σε αρκετές περιπτώσεις οι Νεότουρκοι προσπάθησαν να προσεταιριστούν τους Βαλκανικούς λαούς και ιδίως τους Έλληνες, τις αντάρτικες ομάδες των οποίων χρησιμοποίησαν συχνά, ώστε να διασχίζουν με ασφάλεια τη Μακεδονία.